

ALLES WAT ER WAS

Van Hanna Bervoets verschenen eerder

Of hoe waarom

Lieve Céline

Leuk zeg doe!

HANNA BERVOETS

ALLES WAT ER WAS

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council (FSC) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

© 2013 Hanna Bervoets
Omslagontwerp Tessa van der Waals
Foto van de auteur Stephan Vanfleteren
Typografie Perfect Service, Schoonhoven
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 90 254 4037 4
D/2013/0108/506
NUR 301

www.hannabervoets.nl
www.atlascontact.nl

DAG 91

Ik weet niet helemaal zeker wie de nieuwe situatie als eerste de nieuwe situatie noemde. Maar ik denk dat het Natalie was. Het moet de elfde, twaalfde dag geweest zijn, in ieder geval ná het avondeten. Een half pakje schoolmelk en een sprits. Dat was het toen.

‘Even een vraagje hè,’ zei Natalie die dag, ‘hoelang denken jullie dat dit nog duurt? Ik bedoel: de nieuwe situatie.’

We keken haar allemaal aan. Uren, middagen, nachtenlang hadden we hierover gepraat. Dan opperde Kaspar dat we ons mentaal en praktisch moesten voorbereiden op een periode van weken of zelfs maanden, zei ik dat we eerst maar moesten afwachten, riep Barry dat hij gek werd van onzekerheid en zei Leo dat Barry dat maar niet moest doen, gek worden, omdat dat de situatie er niet minder onzeker op zou maken, alleen een stuk onaangenamer.

Ja, Natalie wist hoe wij erover dachten. En dat wij wisten dat zij dit wist moet ze ook hebben geweten. Haar vraag was dus geen vraag maar een mededeling. Een manier om ons te laten denken aan dat ene. Ik keek naar haar benen. Haar hakken had Natalie na dag vijf niet meer aangedaan, er zaten zwarte vegen op haar huidkleurige panty. Ik vroeg me af wanneer de panty zou gaan ladderen.

‘Volgens mij probeer je te zeggen dat we hier nog wel een tijdje zullen zitten,’ zei Leo uiteindelijk.

‘Maar hoelang dan nog mama?’ vroeg Joeri. Natalie antwoordde niet.

Even keken we allemaal zwijgend toe hoe Joeri met een leeg pakje schoolmelk speelde. Hij pulkte de flapjes los, blies het bol en gooide het naar Leo. Die ving het pakje op: ‘We weten niet hoelang, man.’

‘Maar waarschijnlijk nog best een tijd,’ zei Kaspar. Hij had het tegen Joeri, maar we konden hem allemaal verstaan. Volgens mij stootte Natalie hem op dat moment even aan.

‘Dus,’ zei Kaspar, ‘misschien is het prettiger als we allemaal ons eigen plekje hebben.’

‘Wat bedoel je precies?’ vroeg Leo.

‘Er zijn zat lege lokalen,’ zei Kaspar, ‘maar wij zitten hier maar in de gymzaal. Waarom eigenlijk? Is er een logische reden om allemaal samen in de gymzaal te slapen?’

Kaspar keek nu alleen naar Leo. ‘Nee,’ zei die, ‘er is geen logische reden volgens mij.’ En Kaspar lachte. Zijn borstelige wenkbrauwen schoten omhoog, de triomfantelijke lach van iemand die na een lang dispuut gelijk heeft gekregen. Er was geen dispuut. Er was geen gelijk. Toch leek deze lach op zijn plaats.

‘Ik heb op zich ook al eens over die klaslokalen gedacht,’ zei Barry nu zacht. Ook ik knikte langzaam.

Ik had al best vaak aan die klaslokalen gedacht. Al op de vierde dag, nadat ik wéér slecht geslapen had vanwege het gesnurk van Kaspar, het gewoel van Joeri en het geloop en gekraak en gezucht van iedereen die naar de wc moest en daarbij net wel of net niet op mijn mat stapte. Dat we alle-

maal een eigen lokaal zouden hebben, leek me dus al heel lang praktischer. Maar ik dacht: Ik wacht af. Misschien ben ik de enige. Lijk ik raar als ik alleen wil slapen. En op dag elf of twaalf bestond het nog: raar.

‘Dus,’ zei Kaspar, ‘zullen we de klaslokalen dan maar verdelen?’

Leo knikte. ‘Als iedereen het daarmee eens is.’

‘Als we het niet allemaal eens zijn kunnen we de lokalen toch verdelen onder de mensen die het er wel mee eens zijn?’

‘Ja, Kaspar,’ zei Leo, ‘dat klopt.’

‘Volgens mij zijn we het er allemaal mee eens, hoor,’ mompelde Barry. ‘Toch?’

Er zijn tien lokalen. Vier boven, zes beneden. Het grootste lokaal, waar groep drie in heeft gezeten, is beneden. Het leek logisch dat Natalie en Joeri dat kregen. Maar Joeri wilde het lokaal met het tafelfootbalspel.

‘Joh, Joeri,’ zei Natalie, ‘je kunt toch ook tafelfootballen als we in een ander lokaal slapen?’

Joeri schudde zijn hoofd. ‘Wat als er dan net iemand onder ligt?’

Uiteindelijk besloten we dat er niemand in het lokaal met de tafelfootbalset zou slapen, zodat iedereen er op elk moment mee zou kunnen spelen. Dit betekende dat ten minste een van ons een lokaal op de tweede verdieping zou moeten nemen.

‘Ik wil op zich wel,’ zei Barry. ‘Maar als ik de enige ben die op de tweede verdieping slaapt, dan heb ik dus eigenlijk vier lokalen voor mezelf. Is dat wel eerlijk?’

Ik knikte. Ik wist waar Barry op hoopte. De verdeling van de lokalen had niets met eerlijk, maar alles met goedkeuring

te maken. Collectieve tevredenheid wint het altijd van morele standaarden.

Leo knikte nu ook naar Barry. Natalie mompelde iets wat klonk als prima, maar Kaspar zei: 'Misschien wil Kaylem ook wel boven slapen.' Hij draaide zich om. 'Kaylem, do you want to sleep upstairs maybe?'

Zodra we het over de lokalen eens waren – Kaylem en Barry zouden boven slapen, de rest van ons beneden –, kwamen de tafellakens ter sprake. We hadden er drie. Gevonden op een kast in de lerarenkamer. Het grootste laken was ook het dikst: een rood fluwelen lap, waarschijnlijk gebruikt voor het kerstdiner. Die was voor Natalie en Joeri, hadden we de eerste avond al besloten. Maar toen waren er nog twee over. Plastic kleden, bedrukt met auto's. Auto's met oren en ogen. 'Ik hoef er geen,' had Leo meteen gezegd. 'Oké,' mompelde Kaspar daarna. 'Onder m'n jas lig ik ook wel prima.' Zo hadden Barry en ik de kleden genomen. 'Morgennacht ruilen we,' zeiden we, 'echt!' Maar vanaf die nacht sliep iedereen op zijn eigen mat, op zijn eigen plek, onder zijn eigen tafelkleed of jas.

'Neemt iedereen z'n eigen dekens mee naar z'n nieuwe lokaal?' vroeg Barry nu.

Dekens, dacht ik. Hij noemt de tafelkleden dekens. Vocabulaire van de nieuwe situatie.

'Ja man,' zei Leo, 'houden jullie je lievelingsdekbed maar.' Leo lachte, ik keek naar Kaspar. 'Ja?' Kaspar haalde zijn schouders op. 'Als jullie dat willen...' Even leek het alsof Kaspar nog iets ging zeggen, dus vroeg Barry vlug: 'En verhuizen we dan nu of morgenavond?'

De hele discussie duurde ongeveer een uur, zag ik op de klok boven het klimrek aan de muur.

De eerste weken deden we niets zonder het eerst uitgebreid te bespreken. Onze discussies deden me denken aan het overleg dat je voert op vakantie, 's ochtends op de patio van de huurvilla: laten we vandaag naar het strand gaan, want morgen regent het misschien. Maar als we naar het strand gaan, lunchen we dan dáár of weer in de villa? Want als we hier lunchen, moeten we eerst langs de supermarkt, en dan kunnen we het beste meteen dingen voor de barbecue halen, al is de grote supermarkt dan waarschijnlijk prettiger, maar als we helemaal naar de grote supermarkt rijden, wordt lunchen in de villa wel heel krap, dus laten we anders meteen naar de supermarkt gaan, dan hebben we dat gehad: wie gaan er dan allemaal mee, wie rijdt er, zit er nog geld in de pot eigenlijk?

Ons overleg in de nieuwe situatie verliep ongeveer hetzelfde. Al waren de onderwerpen anders. 'Waar gaan we lunchen' was: eten we eerst de spritsen of de liga's? 'Wie gaan er mee naar de supermarkt' werd: zullen we nog één keer langs alle lokalen? En 'laten we vandaag naar het strand, want morgen regent het misschien' was nu: rooster alvast dat muisje, want wat als het licht straks uit is?

In de loop van de tijd nam het aantal discussies wel af. Misschien omdat de keuzes opraakten. Sowieso omdat er minder mensen waren.

Ik had het net over vakantie. Misschien begrijp jij dat niet.

De resorts, de pretparken, de zwembaden met trechterglijbanen, de bungalows met open haard: ik weet niet of

ze er nog staan. En of het leven ooit weer zal betekenen dat je dertig weken werkt en dan twee weken niet, en dat je in die twee weken een trein of vliegtuig neemt naar een plek waar je niet woont maar waar ze wel handdoeken hebben, om daar een tijdje rond te lopen, iets te kopen, en foto's te maken voor de mensen die er niet bij waren, omdat je wilt dat zij weten wat jij zag toen ze jou niet zagen.

Daarbij, om het écht te begrijpen – vakantie – moet je eerst weten wat werk is. Werk bestaat nog, in de nieuwe situatie. Maar er was een tijd waarin álles werk kon zijn. Slapen, eten, tekenen of een radslag maken: zolang een ander er maar voor betaalde. En zo iemand was er altijd.

Mijn werk was bijvoorbeeld dat ik in een kleine kamer op de derde verdieping van een hoog gebouw met Barry en anderen over driedimensionale animaties van RNA-mutaties praatte, daarna mijn stoel omdraaide om de rest van de dag naar een scherm vol waterstofmoleculen, proefpersonen of te ver doorgefokte hondjes te staren. Soms ging ik even naar buiten om anderen te zien roken. Soms las ik een tekst vol tabellen die door minimaal vijf hoogleraren nagerekend waren. En soms, heel soms, belde ik een van die hoogleraren om te horen of ze helder genoeg formuleerden om op te treden in ons programma.

Werk was ook dat ik weekend had: twee dagen waarin ik m'n koffie niet uit een kartonnen beker dronk, maar uit een mok. Dan sprak ik af met mensen die ik doordeweeks niet zag, om boven die mok de dagen ervóór door te nemen. Wat ik die dagen gedaan had, zouden die mensen snel weer vergeten. Maar dat gaf niet. Ik zou het zelf ook snel vergeten. En de oude situatie, vol telefoons, internet, Facebook en

tientallen andere mogelijkheden om dingen te delen, was erop ingericht samen te kunnen vergeten. Dat was beter dan in je eentje vergeten. Zo leek het.

Maar het zou dus kunnen dat het jou allemaal niets meer zegt. Een mok. Een doorgefokt hondje. Facebook. Ik zou het je graag allemaal uitleggen, ja, graag vertel ik je alles over het leven waarin vakantie en werk elkaar afwisselden en we 's avonds twitterden dat we televisie keken. Ik weet alleen niet wat je daarvan wilt weten. Misschien doet het jou pijn om over de oude situatie te lezen. Laat ik je dus ook vertellen wat er nog wel is.

Vandaag, dag eenennegentig sinds de knal: Barry is nog steeds ziek. Toen ik hem vanmiddag zijn portie kwam brengen, dacht ik even dat hij er niet was.

Het was zo donker en stil, alsof ik mijn eigen lokaal was binnengestapt. Ik deed het licht aan. Barry's kamer – Barry noemt zijn lokaal kamer – was precies zoals ik hem gisteren had achtergelaten. Gordijnen gesloten, Gebroeders Leeuwenhart opengeslagen, nog steeds op de eerste pagina.

Bij het inrichten van zijn kamer heeft Barry de stoeltjes en tafeltjes opgestapeld. Op de vloer ligt een blauw vierkant dat hij uit de vloerbedekking beneden heeft gesneden, voor de ramen staan twee planten: een links, een rechts. 'Lekker symmetrisch,' zei Barry, 'bij VT wonen zouden ze hun hart uit eten.'

Vanmiddag oogden de planten nog steeds gezond. Maar de puntjes van de bladeren waren bruin. Of iemand ze in de grondverf had gedoopt. Er schoot een liedje uit een film door m'n hoofd.

We verven de rozen rood. We doen dat voor ons brood. We weten wel, het is uit met het spel. Ze gaan er vast aan dood.

Op het schoolbord stond nog steeds de tekening die we met Joeri hadden gemaakt. Ik had een huisje getekend, vier bloemetjes en een schaap. Joeri wat mannetjes met stekelhaar. Hij noemde ze *Bladebreakers* en had er namen onder geschreven: Hiro Granger, Ray Kon, Hillary. Barry had alleen een zon getekend. Een zon met een zonnebril op.

‘Dat klopt niet,’ zei Joeri, ‘de zon hoeft zich toch niet tegen zichzelf te beschermen?’

‘Jawel hoor,’ had Barry geantwoord, ‘iedereen moet zich tegen zichzelf beschermen.’

Voorzichtig stapte ik het lokaal binnen. Barry lag op de lerarentafel, het dikke rode tafelkleed over zich heen. Er stak alleen wat haar onder vandaan.

‘Bar,’ fluisterde ik, ‘hoe voel je je?’

‘Merel?’ kreunde Barry.

‘Ja’, zei ik, en liep naar hem toe. Op het stoeltje naast zijn tafel stonden drie mokken. Nog precies zoals ik ze de afgelopen dagen neergezet had: naast elkaar, theelepeltjes er rechtop ingestoken. Ik zette de mok die ik vasthad er naast.

‘Hoe gaat het?’ vroeg ik weer. Nu kwam het kleed in beweging.

‘Ziek,’ fluisterde Barry, ‘nog steeds ziek.’

‘Maar je moet eten,’ zei ik. ‘Hier staat je portie.’

Barry kreunde. ‘Nee, nee sorry, echt niet, lief.’

‘Hoe gaat het vandaag?’

Ik draaide me om. Bij de ingang van het lokaal stond Leo, hij stootte nog net niet zijn hoofd tegen de deuropening.

In een paar passen stond hij naast me. ‘Hé,’ zei hij zachtjes tegen Barry, ‘hoe is het?’

Barry zweeg, Leo trok het kleed een stukje omlaag.

‘Denk je dat hij koorts heeft?’ vroeg ik.

Leo legde zijn hand in Barry’s nek: ‘Je moet wat eten, man.’ Maar Barry kreunde alleen en trok het kleed over zijn hoofd heen.

Stil stonden Leo en ik naast elkaar. En opeens zag ik dat Barry iets aan de tekeningen op het schoolbord toegevoegd had. Rechtsonder, in wit krijt, stonden plotseling onze namen. Niet alleen die van mij, Barry en Joeri; degenen die de tekening gemaakt hadden. Nee, ook die van Kaspar, Leo, Natalie, zelfs Kaylem. Ik vroeg me af waar ik naar keek. Presentielijst, aftiteling. Of gedenksteen.

Leo wreef over het kleed. ‘Ik denk dat we hem even met rust moeten laten.’ En met één hand tilde hij alle vier de mokken van tafel.

‘Voelde hij koortsig?’ vroeg ik toen we beneden om het vuur zaten.

Leo antwoordde niet.

‘Misschien is het iets van buiten,’ zei ik. ‘Toen Lotteke wegging deed Barry de deur dicht en hij is de enige die nu ziek is.’

‘Ja,’ zei Leo, ‘dat klopt.’

Hij staaarde in het vuur, vlammen verlichtten zijn gezicht en maakten er tegelijkertijd schaduwen op: donkere vegen dansten over zijn slapen.

‘Denk jij ook dat het iets van buiten is?’ vroeg ik.

‘Ik weet het niet.’

‘Maar wat dénk je?’

Langzaam schudde Leo zijn hoofd. Voor ik iets kon zeggen, wees hij op de mokken uit Barry’s lokaal.

‘Ze beginnen te schimmelen. We kunnen ze maar beter verdelen.’

Leo kantelde een mok zodat ik de inhoud kon zien: een laagje kleefrijst met groene puntjes. Met het topje van zijn pink schraapte hij het groen van het wit. Hij veegde de schimmel aan een potlood, gooide het potlood in het vuur en keek weer naar het laagje rijst. ‘Ik neem deze wel.’ Daarna wees Leo op de portie die we vandaag hadden gemaakt. ‘Neem jij die.’ Met een theelepel verdeelde hij de derde portie: wat korrels voor mij, wat korrels voor hem, en wat korrels voor de vierde, overgebleven beker. ‘Kaylem!’ riep Leo. Hij stond op: ‘Kaylem, there’s more food for you!’

Zo was dag eenennegentig de dag waarop we een extra portie kregen. Maar dat is niet hoe ik het in Melissa’s agenda heb geschreven. In Melissa’s agenda is vandaag de dag waarop ik ontdekte dat jij eraan komt. En nu ik daarachter ben, wil ik alles nog beter vertellen. Hoe het ging en hoe het gekomen is. Ja, alles vanaf het begin.

Ik denk dat het betekent dat ik nu al van je houd. Liefde is gekend willen worden. En ik wil dat je alles van me weet. Het moeilijke is alleen dat ik niet weet of jij straks wel van mij zult houden. Wanneer je alles weet.